

บทที่ 4

หลักสูตร และ การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร เป็นแผนการเรียนรู้ หรือ โปรแกรม ที่บรรจุ
ระเบียบ แบบแผนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
รวมทั้งกระบวนการหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้
เรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาทักษะ เจตคติ
และการรู้คุณค่าภายใต้การดูแลจัดการของโรงเรียน
การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต่อ
งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

หลักการและแนวคิดของหลักสูตร (Foundation of Curriculum)

1. แนวคิดทางปรัชญา (Philosophy) มุ่งตอบคำถามในเรื่องของธรรมชาติและความหมายของชีวิต แนวคิดดังกล่าวรวมถึงธรรมชาติของมนุษย์ ค่านิยม บทบาท และจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่จะก่อให้เกิดชีวิตที่ดี (the Good Life) ของทุกคน

2. แนวคิดทางด้านสังคมวิทยา (Sociology) เป็นการศึกษาประเด็นต่างๆ ที่เกิดในสังคมตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รากฐานทางสังคมวิทยาจะช่วยเรื่องสัมพันธภาพระหว่างคนกับคนและคนกับสังคม และความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับสังคม

3. แนวคิดด้านจิตวิทยา (Psychology) ศึกษาด้านความต้องการ พื้นฐานทัศนคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กนักเรียนที่ครูและโรงเรียนต้องพัฒนาความรู้ ความเข้าใจมนุษย์และธรรมชาติของมนุษย์เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการหลักสูตรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็กๆ

ประเภทของหลักสูตร

1. หลักสูตรรายวิชา (Subjective Curriculum)
2. หลักสูตรสหพันธ์ (Correlated Curriculum)
3. หลักสูตรผสมผสาน (Fused Curriculum)
4. หลักสูตรหมวดวิชา (Board Field Curriculum)
5. หลักสูตรวิชาแกน (Core Curriculum)
6. หลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการ (Process Skills Curriculum)
7. หลักสูตรที่เน้นฐานสมรรถนะ (Competency or Performance - based Curriculum)
8. หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาสังคม (Social Activities and Problem Curriculum)
9. หลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล (Individual Needs and Interest Curriculum)

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

1. มีความคล่องตัว สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. ได้รับการจัดทำหรือพัฒนาจากบุคคลหลายฝ่ายเช่นครูผู้ปกครองนักพัฒนาหลักสูตรนักวิชาการเป็นต้น
4. ต้องมีกระบวนการที่ต่อเนื่อง
5. การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐาน เช่น ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา การเรียนรู้และพื้นฐานของสังคม
6. ควรมีเนื้อหาสาระเรื่องที่สอนบริบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ผู้สอนคิดเป็นทำเป็นและมีการพัฒนาในทุกด้าน
7. จัดให้ตรงความมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติ
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์
9. มีการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้และเจตคติให้กับผู้เรียน
10. มีลักษณะสนองความต้องการและความสนใจทั้งของผู้เรียนและสังคม
11. บอกแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
12. ชี้แนะเกี่ยวกับสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม
13. บอกแนวทางการจัดและประเมินการสอน

อิทธิพลต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตร

ชุมชนและผู้ปกครอง

เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อหลักสูตรของสถานศึกษา เพราะ สถานศึกษา ในชุมชน คือ โรงเรียนที่บุตรหลานของเขาเข้าเรียน ผู้ปกครองและชุมชนจึงต้องการให้โรงเรียนได้ พัฒนาลูกหลานของเขาตามที่เขาต้องการ ให้ลูกหลานเขาได้รู้และได้เป็น

ครู

ครูเป็นผู้ที่มีความรู้และมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ในการเลือก เนื้อหา การพัฒนาสื่อการสอนและวิธีการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ครูก็เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน (School Boards)

เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียน เนื่องจากการกระจายอำนาจการจัดการ ด้าน การศึกษาไปสู่ท้องถิ่นมีสูงขึ้น

รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ

รัฐก็ยังเป็นผู้กำหนดการจัดการศึกษาของประเทศ โดยผ่านการกำหนดเป็น หลักสูตรแกนกลางเพื่อให้ทุก โรงเรียน ในทุกพื้นที่ของประเทศปฏิบัติตาม

ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร

- การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
- แนวความคิดและผลการวิจัยทางด้านจิตวิทยา
- ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและบทบาทของสถาบันการศึกษา
- การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรใหม่หรือการพัฒนาหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น การพัฒนาหลักสูตร มีขั้นตอนที่สำคัญซึ่งนักการศึกษาได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (อุดม เชยกิจวงศ์, 2545)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

มี 4 ขั้นตอนดังนี้

- 1 การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning)
- 2 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
- 3 การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 4 การประเมินผล

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

มี 7 ขั้นตอนดังนี้

- 1 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs)
- 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objectives)
- 3 เลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content)
- 4 จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content)
- 5 คัดเลือกและประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences)
- 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences)
- 7 กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเชเลอร์ และอเล็กซานเดอร์

มีขั้นตอนดังนี้

- 1 กำหนดเป้าหมาย จุดหมาย และขอบเขต
(Goals, Objectives, and Domains)**
- 2 การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design)**
- 3 การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation)**
- 4 การใช้หลักสูตร (Curriculum Evaluation)**

สมาชิกกลุ่ม

005 นางจิราวรรณ จันตา

033 นางประภัสรา วิทยาชัยสกุล

035 นางสาวจันทร์เพ็ญ แก้วดา

038 นางสาวชนาธิป ใจการุณเลิศดี

040 นางสาวศิรินภรณ์ สุยะ

045 นางสาวมาทินี หมื่อแล

